

De Millenniumdoelstelling 10 in Ecuador: enkele beschouwingen en verduidelijkingen rond water en sanitaire voorzieningen.

Juan Pablo Martines
Coordinación Foro Regional del Agua Azuay –Cañar
PROTOS
pablo.martines @protosh2o.org

Ecuador is één van de landen die moeilijkheden ondervindt in het bereiken van de Millenniumdoelstellingen. Deze bijdrage gaat over de specifieke doelstelling 10: het halveren van de mensen die geen toegang hebben tot veilig water en sanitaire voorzieningen.

De toegang tot water en sanitaire voorzieningen is beperkt en ongelijk verdeeld

In Ecuador is de toegang van de bevolking tot water en sanitaire voorzieningen uiterst ongelijk verdeeld. Het percentage van de toegang tot drinkbaar water¹ op nationaal niveau bereikt 67% van de bevolking; niettemin zijn er grote verschillen tussen de steden en het platteland. In de steden wordt 82 % bereikt, terwijl dit op het platteland slechts 39 % is. Het gemiddelde voor sanitaire voorzieningen² is ongeveer 57%, met ook een groot verschil tussen de steden(73%) en het platteland(30%). In het jaar 2002 konden slechts 5 % van de 216 gemeentes van het land stellen dat ze voldoende sanitaire voorzieningen hadden.

De situatie is nog veel erger indien men kijkt naar andere factoren zoals de kwaliteit van het water, het gebrek aan interesse voor het beschermen van watervoorraden, het hoge water- verliescijfer van 65 %. Op het vlak van sanitatie moet men de slechte toestand van de collectornetwerken en de primaire behandeling aanstippen. De situatie is erg, als je weet dat 92 % van het gebruikte water direct in de waterlopen geloosd wordt, zonder enige vorm van behandeling.

Het beheer van de Staat in de sector is verzwakt en men laat gevallen van decentralisatie en concessies toe

De staatshervormingen, ingevoerd vanaf de jaren '90, hebben uiteindelijk enkel geleid tot een verzwakking van de positie van de staat in het bestuur van de watersector. Deze hervormingen resulteerden in een decentralisatie van verantwoordelijkheden naar de plaatselijke instellingen, echter zonder deze verantwoordelijkheid te laten vergezellen van de nodige financiële middelen en de beslissingsmacht. Dit is een grote handicap. Bovendien opent de overheid, door middel van wetsvoorstellen, de mogelijkheid tot het aangaan van gedeeltelijke of gehele concessies van de water- en sanitaire voorzieningen. Daarmee neigt ze naar een duidelijk neoliberale houding.

De plattelands- en minder behoevende gebieden zijn het meest benadeeld

Men stelt vast dat de minder behoevende- en plattelandsgebieden het meest getroffen worden. De machtsverschillen tussen de steden en de gemeenschappen die als groot

¹ % van de huizen met toegang tot het publieke waternet, 1999.

² % van de huizen met toegang tot het rioleringsnetwerk, 1999.

en stedelijk worden aanzien (boven 50.000 inwoners) en de kleinere gemeenten/gemeenschappen, maken een eerlijke verdeling in de water- en sanitatie nog moeilijker.

Men kan ongetwijfeld stellen dat er in Ecuador een groot onderscheid bestaat tussen enerzijds de staatssector met het Subministerie van Water en Hygiëne, en anderzijds de sector van de kleine gemeenschappen (*juntas of watercomités*), die de waterraden in het platteland beheren. Deze comités zijn de laatste dertig jaar zeer belangrijk gebleken voor de sector maar hebben zeker en vast veel te weinig steun vanuit de Staat verkregen. De grote meerderheid van de programma's met staatssteun gaan naar de grote en gemiddeld grote steden en gemeenschappen.

De vooruitgang t.o.v. de Millenniumdoelstelling: enkele kritische beschouwingen en belemmerende factoren

Recente vooruitgangsrapporten over de toegang tot water vermelden een stijging in de orde van 20 %. Niettemin blijven **de tendensen van ongelijkheid** in dezelfde orde als in 1999. De plattelandsgebieden blijven achterop.

Aan de andere kant houden de rapporten over de Millenniumdoelstellingen hoofdzakelijk rekening met de dekkingsgraden via nationale tellingen. Er wordt daarin weinig tot niets verteld over de kwaliteit van het water, het beheer en over de actoren die moeten betrokken worden in het beheer, en bovendien wordt ook niet uitgelegd wat het onderliggende water- en hygiënebeleid eigenlijk is, noch op nationaal vlak, noch op provinciaal vlak. De bovenvermelde tellingen dienen enkel tot het cijfermatig behalen van het doel . Men **focust zich op enkel de bouw van installaties en infrastructuur en niet op het opzetten van duurzame beheerssystemen voor water en sanitaire voorzieningen**; en men heeft geen visie hoe de diensten dienen beheerd worden.

In het Forum van Watervoorraden (*Foro de Recursos Hídricos*) constateert men dat één van de hoofdproblemen in het platteland, -éénmaal de bouw of rehabilitatie van de infrastructuur is gebeurd-, **het beheer** is van het water- en sanitatiesysteem. De continuïteit van de dienstverlening, de tariefstructuur, de administratie van de diensten, de verhouding met de Staat en haar rechtszekerheid zijn belangrijke voorwaarden voor een duurzaam beheer.

Volgende elementen beïnvloeden de verwezenlijking van het Millenniumdoel negatief:

1. De échte politieke wil van de staat om het thema "water en sanitatie" als een nationale prioriteit naar voren te brengen **ontbreekt**. Door de politieke veranderingen en het macro-economische beleid komen impulsen tot privé initiatief sinds de jaren 90 frequent voor. Echter, het sociaal en milieubeleid beschouwt men nog steeds als van tweede orde. De zwakheid van deze sector kenmerkt zich door de beperkte beschikbare financiële middelen die men van staatswege ter beschikking stelt naar de lagere besturen.

2. Een onsamenvattend publiek beheer dat weinig openstaat voor deelname vanuit de basis.

De volgende actoren staan in principe in voor het beheer van de sector. Het ministerie van stads- en plattelandsontwikkeling (*Ministerio de Desarrollo Urbano y Vivienda*) is de voornaamste actor, maar tevens is er het ministerie van leefmilieu. Vervolgens zijn er De Nationale Raad voor Watervoorziening, de gemeenten en ten slotte de gemeentelijke comités. Dit kader creëert een onduidelijke en tegenstrijdige toestand. Men stelt dat het publieke beheer van water vooral de bevoegdheid van de Staatsinstellingen is. De actoren die bevolking vertegenwoordigen, zoals de watercomités van het platteland (*juntas*), krijgen veel te weinig erkenning als échte partner. Men laat te weinig ruimte voor deelname vanuit de basis tot het beleid, tot

wetsvoorstellen, programma's en projecten. En als de ruimte er al is, resulteert het in lange en vervelende discussies.

3. De beschikbaarheid van totale middelen voor de sector vermindert.

In de veranderingsprocessen van de jaren 90 kan men diverse keren besparingen vaststellen in de sociale uitgaven, o.a. in de uitgaven voor de watersector. Het geheel van de beschikbaar gestelde middelen vermindert. De kleine plattelandsgemeenschappen (van minder dan 50.000 inwoners) hebben ernstige problemen om financiën te bekomen om te kunnen investeren in water en sanitatie.

Wat is een mogelijke oplossing?

Wat kunnen we doen om op een realistische manier te streven naar de invulling van doelstelling 10?

Wellicht is het meest belangrijke het opzetten van **overleg vanuit de basis wat zal resulteren in specifieke inspanningen, engagementen en acties** om het thema van water en hygiëne als hoge prioriteit op de publieke agenda te krijgen. Zo zal het beheer in de sector echt als publiek gezien worden, en niet meer als unieke "eigendom" van de Staat. Het beheer moet opengesteld worden voor échte deelname en erkenning van álle actoren, en vooral voor de lokale watercomités (*juntas*). Wij wensen in de toekomst te spreken over participatief en duurzaam beheer, en niet meer uitsluitend cijfermatig over de bouw van infrastructuur.

Dit wordt geen gemakkelijke uitdaging!